

Quartet per la fi del temps

Introducció

Durant la Segona Guerra Mundial Messiaen, que lluitava amb les forces franceses, va ser empresonat pels nazis el 1940 a Nancy, i posteriorment el van traslladar a un camp de presoners a Görlitz (Polònia), l'Stalag VIII A.

En aquest camp de presoners va conèixer tres músics (Jean Le Boulaire, violí, Henri Akoka, clarinet, i Étienne Pasquier, violoncel). Messiaen va escriure un trio perquè el toquessin, però finalment aquest trio es va convertir en un dels vuit moviments del *Quartet per la fi del temps*, per a violí, clarinet, violoncel i piano, instrumentació del tot inusual en la història de la música clàssica.

Aquests músics van estrenar el quartet a l'Stalag VIII A el 15 de gener de 1941, davant d'uns 5000 presoners. D'aquell concert Messiaen va dir: "*mai m'han escoltat amb tanta atenció i comprensió*".

Messiaen va concebre l'obra com una sèrie de meditacions, totes elles sobre un passatge de l'Apocalipsi de la Bíblia (10, 1), en què en una de les visions de Sant Joan aquest veu un àngel que anuncia la fi del temps.

El Quartet

El Quartet està estructurat en vuit moviments. Els set primers estan relacionats amb els set àngels de l'Apocalipsi de Sant Joan, i el vuitè és una lloança del compositor a la "inmortalitat de Jesús". A continuació hi ha uns petits comentaris de cada moviment:

- [Litúrgia de Vidre](#)
- [Vocalització, per l'àngel que anuncia la fi del temps](#)
- [Abisme dels ocells](#)
- [Intermedi](#)
- [Lloança a l'eternitat de Jesús](#)
- [Dansa del furor per les set trompetes](#)
- [Garbuix d'Arcs de Sant Martí, per l'Àngel que anuncia la fi del temps](#)
- [Lloança a la immortalitat de Jesús](#)

Litúrgia de Vidre:

Messiaen va dir: "entre les 3 i 4 de la matinada es desperten els ocells. Una merla o un rossinyol (clarinet), solista improvisat, entona diversos sons com un halo de trinos perduts dalt dels arbres. Si ho transposes al pla religiós tindràs el silenci harmoniós del cel."

Vocalització, per l'àngel que anuncia la fi del temps:

El protagonisme el tenen el violí i el violoncel, que toquen octaves dobles mentre el piano acompanya amb acords "blau-taronja"(Messiaen). El clarinet quasi no intervé.

Abisme dels ocells:

En Messiaen l'abisme és un símbol que representa la negació de l'experiència humana del temps, és a dir, representa la mort. L'ocell és el símbol de l'espiritualitat i l'eternitat. Aquest moviment és un solo per a clarinet, on el clarinet dialoga amb si mateix, i representa una lluita entre l'abisme/infern i l'ocell/eternitat.

Intermedi:

És el primer moviment que va compondre Messiaen. És un scherzo on no apareix el piano. En les parts externes els instruments toquen a l'uníson.

Lloança a l'eternitat de Jesús:

És un duo per al cello i el piano. Messiaen diu que s'ha d'interpretar "infinítament lent, estàtic". El violoncel representa la paraula de Jesús, i el piano acompanya de forma que intenta crear una "sensació d'eternitat".

Dansa del furor per les set trompetes:

Els quatre instruments junts intenten suggerir, fent servir octaves paral·leles, el so de les trompetes, i més endavant, gongs. Té una estructura rítmica basada en sèries de cinc, set, onze i tretze sons. Atenció als contrastos dinàmics.

Arc de Sant Martí, per l'Àngel que anuncia la fi del temps:

En aquest moviment trobem referències al segon. Hi ha una alternància entre dos temes: un primer de caràcter melòdic i un altre marcadament rítmic.

Lloança a la immortalitat de Jesús:

Com el cinquè moviment, però en aquest cas és un duo per a violí i piano. Messiaen diu a la partitura que s'ha de tocar "Extremadament lent i tendre, estàtic". Aquest últim moviment representa una mena de missatge d'esperança, ja que el violí representa el mateix Jesús fet home. El violí va progressant cap a les octaves més agudes com si l'home-Jesús ascendís cap al cel, per trobar-se amb el pare-Déu.